

Б. И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 57 0 П 049878 18 Рев
Бања Лука, 15.01.2019. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тица, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља С.С. и Б.С., обоје из Б.Л., које заступа пуномоћник С.М.Б., адвокат из Б.Л., против туженог Хотел „Б.“ а.д. Б.Л., кога заступа пуномоћник М.Ђ., адвокат из Б.Л., ради утврђења, вриједност спора 50.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 П 019558 16 Гж од 23.05.2018. године, на сједници вијећа одржаној дана 15.01.2019. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев туженог за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 877,50 КМ, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 049878 13 П 3 од 13.06.2016. године одбијен је захтјев тужитеља да се утврди да су тужитељи С.С. (у даљем тексту: првотужитељица) и Б.С. (у даљем тексту: друготужитељ) на основу Уговора о купопродаји интерних дионица и то првотужитељица на основу Уговора број 238/91 од 23.09.1991. године, а друготужитељ на основу Уговора број 250/91 од 23.09.1991. године, акционари туженог са укупним бројем акција и то првотужитељица 5537, а друготужитељ 5237, са припадајућим процентом, те да се тужени обавезе да то призна и да трпи да се тужитељи на основу ове пресуде упишу код Централног регистра хартија од вриједности а.д. Б.Л. као акционари туженог са наведеним бројем акција са пуним власничким правима, а да ће у супротном ова пресуда замијенити тражени упис, као и захтјев да се тужени обавезе да тужитељима, на име права власништва над акцијама, исплати и то првотужитељици за 5537 акције износ од 333.210,96 КМ, са изгубљеном добити од 0,05% дневно на наведени износ почев од 31.08.2015. године па до исплате и друготужитељу за 5237 акције износ од 312.356,60 КМ, са изгубљеном добити од 0,05 % дневно на наведени износ почев од 31.08.2015. године па до исплате. Тужитељи су обавезани да солидарно туженом надокнаде трошкове парничног поступка у износу од 9.915,75 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 П 019558 16 Гж од 23.05.2018. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда у дијелу одлуке о главној ствари је потврђена. Жалба туженог је дјелимично усвојена и

првостепена пресуда преиначена у дијелу одлуке о трошковима парничног поступка тако што су тужитељи обавезани да туженом надокнаде трошкове парничног поступка у износу од 12.987,00 КМ са законском затезном каматом од 13.06.2016. године до исплате, умјесто ранијег износа од 9.915,75 КМ. Одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава жалбе у износу од 1.687,50 КМ и трошкова састава одговора на жалбу туженог у износу од 1.125,00 КМ. Тужитељи су обавезани да туженом надокнаде трошкове састава жалбе у износу од 276,17 КМ, са законском затезном каматом од 23.05.2018. године до исплате, а у преосталом дијелу преко досуђеног износа захтјев туженог за накнаду трошкова састава жалбе и захтјев за накнаду трошкова судске таксе на жалбу у износу од 200,00 КМ је одбијен. Одбијен је и захтјев туженог за накнаду трошкова састава одговора на жалбу тужитеља у износу од 877,50 КМ.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побијају тужитељи, због погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи и тужбени захтјев тужитеља усвоји или да се иста укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужени предлаже да се изјављена ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се утврди да су акционари туженог по основу Уговора о купопродаји интерних дионица са укупним бројем акција и то првотужитељица са 5537 акција, а друготужитељ са 5237 акција, са припадајућим процентом, те да се тужени обавезе да то призна и да трпи да се тужитељи на основу пресуде упишу код Централног регистра хартија од вриједности а.д. Б.Л. као акционари туженог са наведеним бројем акција са пуним власничким правима, а да ће у супротном пресуда замијенити тражени упис, те захтјев да суд обавезе туженог да тужитељима исплати и то на име права по основу власништва на 5537 акција првотужитељици износ од 333.210,96 КМ, са изгубљеном добити од 0,05% дневно на наведени износ, а друготужитељу по основу власништва над 5237 акција износ од 312.356,60 КМ, са изгубљеном добити од 0,05 % дневно на наведени износ, све то почев од 31.08.2015. године па до исплате.

Одлучујући о захтјевима тужитеља, на основу изведених доказа, првостепени суд је утврдио: да је између првотужитељице, као купца, и ДП Хотел „Б.“ Б.Л. (правни предник МДД Хотел „Б.“ Б.Л.), као продавца, дана 23.09.1991. године закључен уговор о купопродаји интерних дионица број 238/91; да је тим уговором купац од продавца купила 16 интерних дионица у укупној номиналној вриједности од 160.000,00 динара, уз попуст од 67.200,00 динара од номиналне вриједности па да је купцу за отплату остао износ од 92.800,00 динара и да се купац обавезао тај износ платити у 120 мјесечних рата и то на начин што ће јој рату урачунати приликом обрачуна личног дохотка, све до коначне исплате; да је тужени дана 23.09.1991. године првотужитељици издао потврду о броју гласова у којој је наведено да је иста интерни дионичар Мјешовитог дионичког друштва Хотел „Б.“ Б.Л. и да првотужитељица према номиналној вриједности интерних дионица и броју интерних дионица као члан скупштине дионичког друштва одлучује у Скупштини са 16 гласова; да је првотужитељица дана 23.09.1991. године потписала изјаву о куповини интерних дионица и у истој навела да купује 16 интерних дионица у укупној номиналној вриједности од 160.000,00 динара уз попуст који износи 67.200,00

динара те да јој за отплату остаје 92.800,00 динара и да ће то отплатити у 120 мјесечних рата на начин да се рата обуставља од личног дохотка; да је између друготужитеља, као купца, и ДП Хотел „Б.“. Б.Л. дана 23.09.1991. године закључен уговор о купопродаји интерних дионица; да је тим уговором купац од продавца купио 15 интерних дионица у укупној номиналној вриједности од 150.0000,00 динара, уз попуст 64.500,00 динара од номиналне вриједности па да је купцу за отплату остао износ од 85.500,00 динара те да се купац обавезао тај износ платити у 120 мјесечних рата и то на начин што ће му рату рачунати приликом обрачуна личног дохотка а све до коначне исплате; да је истога дана тужени друготужитељу издао потврду о броју гласова у којој је наведено да је исти интерни дионичар МДД Хотел „Б.“. Б.Л. и да према номиналној вриједности интерних дионица и броју интерних дионица као члан Скупштине дионичког друштва одлучује у Скупштини са 15 гласова; да је друготужитељ истог дана потписао изјаву о куповини интерних дионица и у њој навео да купује 15 интерних дионица у укупној номиналној вриједности од 150.000,00 динара уз попуст који износи 64.500,00 динара те да му за отплату остаје 85.500,00 динара што ће отплатити у 120 мјесечних рата на начин да се рата обуставља од личног дохотка; да је у потврди о броју акција у предузећу Хотел „Б.“ у Бањој Луци наведено да првотужитељица има 5537 акција односно да је право стање акција 4873, а да друготужитељ има 5237 акција, односно да је право стање акција 4548, те да та потврда није потписана од стране туженог нити акционара; да је у потврди о броју акција на дан 10.07.2004. године утврђено да првотужитељица има 3242 акција, а друготужитељ 3026 акција с тим што потврда није потписана од стране директора туженог нити акционара; да из одговора Комисије за хартије од вриједности Републике Српске од 20.04.2005. године произлази да су исти доставили тужитељима податак, у складу са обавјештењем о извршеној приватизацији које је донијела Дирекција за приватизацију и листе акционара Хотел „Б.“ од 11.09.2002. године као и података добијених од Централног регистра хартија од вриједности, да првотужитељица има 3242 акције односно 0,24621 % учешћа у укупном капиталу а друготужитељ 2036 акције односно 0,22977 % учешћа у укупном капиталу туженог, те да на власничким рачунима истих није било промјена од дана њиховог отварања 17.03.2003. године у Централном регистру хартија од вриједности; да из налаза и мишљења вјештака финансијске струке С.М. произлази да вјештак није могао утврдити већи број акција за тужитеље у односу на број акција одређен од стране Дирекције за приватизацију Бања Лука и то за првотужитељицу 3242 акције, проценат учешћа 0,0246 % а за друготужитеља 3026 акција, проценат учешћа 0,023 %; да на дан 02.04.2015. године висина дивиденде за тужитеље са обрачуном законске затезне камате на сваки годишњи износ са даном доспијећа 01.01. за претходну годину до 02.04.2015. године на дан израде налаза и мишљења износи за првотужитељицу 410,28 КМ од чега је главни дуг 245,24 КМ и камата 165,04 КМ, а за друготужитеља 383,59 КМ, од чега је главни дуг 229,28 КМ и камата 154,31 КМ; да према налазу и мишљењу вјештака финансијске струке З.Р. није могуће утврдити висину и број акција тужитеља код туженог као ни процентуалне износе, те да се не може утврдити номинална вриједност акција као ни висина дивиденди из разлога непостојања потребних, тачних потписаних и овјерених података; да је вјештак у налазу навео да је тужена дужна првотужитељици исплатити поврат уложених новчаних средстава са изгубљеном добити у износу од 193.727,39 КМ са 31.08.2015. године, а друготужитељу износ од 178.832,56 КМ, док је у допуни налаза навео да је тужени дужан првотужитељици исплатити поврат уложених новчаних средстава са изгубљеном одбити, у укупном износу од 333.210,96 КМ са 31.08.2015. године, а друготужитељу износ од 312.356,60 КМ; да је у одговорима Централног регистра хартија од вриједности а.д. Б.Л. од 10.06. и 20.07.2005. године, које је упутио тужитељима, наведено да је база података Централног регистра хартија од вриједности формирана

преузимањем података од Дирекције за приватизацију, да је на основу тих података Централни регистар хартија од вриједности приликом прве регистрације акција неког предузећа отворио рачун власника на који је уписан одговарајући број акција, те им је достављен Извод о стању на рачуну на дан 29.06.2001. године, 10.07.2001. године и 01.07.2004. године; да је прва регистрација акција туженог извршена 17.03.2003. године, и да је том приликом тужитељима уписан припадајући број акција на основу података од Дирекције за приватизацију, који су преузети од туженог; да је Економски институт Бања Лука урадио ревизију-контролу приватизације туженог из 1991. године и тај налаз доставио Дирекцији за приватизацију Републике Српске, са списком акционара и бројем припадајућих акција; да је Дирекција за приватизацију завршила поступак расподеле дионица и извршила њихов обрачун и претварање у акције, тако да интерне дионице у првобитном облику више не постоје већ да су добиле свој новчани израз у акцијама; да је Дирекција за приватизацију акционарима слала на кућне адресе обавјештења о броју акција а комплетан списак акционара је доставила туженом; да тужитељи против рјешења о броју акција нису изјављивали жалбу нити покретали управни спор, а да су имали могућност да то учине, с обзиром да нису оспоравали да су примили рјешење о уписаном броју акција.

На темељу тих чињеница, примјеном правила о терету доказивања, првостепени суд је закључио да тужитељи изведеним доказима нису доказали да посједују број акција које траже тужбеним захтјевом, односно да посједују већи број акција од оног броја акција који је уписан у Централни регистар хартија од вриједности и Извод их Књиге акционара. Сагласно томе, првостепени суд је одбио захтјев тужитеља за утврђење да им припада спорни број акција, као и захтјев за исплату новчаних износа.

Одлучујући о жалби тужитеља, полазећи од тога да је потраживање тужитеља у предметној парници засновано на тврдњама да подаци релевантни за утврђење стварног стања државног и дионичког капитала, који су исказани у пословним књигама туженог у поступку приватизације, не одговарају стању интерних дионица које су уписали и уплатили тужитељи, односно да је дионички капитал у поступку приватизације туженог нетачно исказан и са таквим стањем одобрен од стране Дирекције за приватизацију, те код утврђене чињенице да тужитељи нису оспоравали рјешење Дирекције за приватизацију, које је постало коначно и правоснажно и не може се испитивати у овом парничном поступку, те које је послужило као основ за одобравање Програма приватизације, другостепени суд је закључио да тужитељи не могу са успјехом тражити утврђење броја акција у већем обиму него што је то исказано у рјешењу Дирекције. Налазећи да се тиме има узети да су тачни подаци о омјеру државног и дионичког капитала, исказани у рјешењу Дирекције за приватизацију од 01.09.2000. године, закључио је да је првостепени суд правилно поступио када је захтјев тужитеља у цјелости одбио. Сагласно томе, жалбу тужитеља је одбио и првостепену пресуду потврдио у дијелу одлуке о главној ствари. Истовремено, жалбу туженог, којом се приговарало висини досуђених трошкова поступка, је дјелимично усвојио и првостепену пресуду преиначио у дијелу одлуке о трошковима поступка, тако што је досуђену накнаду трошкова са износа од 9.915,75 КМ повећао на износ од 12.987,00 КМ.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита и ревизионим наводима није доведена у озбиљну сумњу.

Тужбени захтјев тужитеља се састоји од захтјева: за утврђење да су тужитељи акционари туженог и то првотужитељица са укупним бројем акција 5537 и

друготужитељ са укупним бројем 5237; да се тужени обавезе да то призна и да трпи да се тужитељи са тим бројем акција упишу код Централног регистра за хартије од вриједности; да се тужени обавезе да тужитељима „по основу власништва над акцијама“ исплати и то првотужитељици износ од 333.210,96 КМ, а друготужитељу износ од 312.356,60 КМ (што је супротно претходном дијелу захтјева за упис акција), све са изгубљеном добити од 0,05 % дневно на означене износе, почев од 31.08.2015. године па до исплате.

Потраживање тужитеља је засновано на тврдњи да им, у поступку приватизације туженог по Закону о приватизацији државног капитала у предузећима („Службени лист Републике Српске“ број 24/98 до 109/05, даље: Закон о приватизацији), приликом утврђивања структуре стања приватног капитала уплаћеног на темељу одредаба члана 1., 1.а), 1.ц) до 1.к) Закона о друштвеном капиталу („Службени лист СФРЈ“ бр 84/89 и 46/90-даље: ЗДК) и Закона о исплати личних доходака, средстава за непосредну заједничку потрошњу и средстава за исхрану радника у току рада („Службени лист СФРЈ“ бр. 37/90 до 84/90-даље: ЗЛД) и државног капитала, поред неспорног дијела отплаћених и признатих интерних дионица, нису признате све интерне дионице према купопродајним уговорима од 23.09.1991. године.

Током поступка у предметној парници није било спорно да су тужитељи, на темељу ЗДК и ЗЛД, код туженог остварили право на интерне дионице, на темељу закључених уговора о откупу интерних дионица, којима је, између осталог, регулисан начин плаћања остатка дуга. Тужени у поступку пред нижестепеним судовима није оспорио да су тужитељи испунили своју обавезу плаћања из наведених уговора.

Према материјалним доказима из списка предмета тужени је на дан 31.12.1992. године и на дан 30.06.1998 године био организован као дионичарско друштво у мјешовитој својини, које је организовано на основу ЗДК и Закона о предузећима („Службени лист СФРЈ“ бр. 40/89 до 61/90).

Сагласно одредбама Закона о приватизацији који је био на снази у вријеме приватизације туженог и којим су уређени услови и поступак продаје и преношења државног капитала у предузећима Републике Српске, у својину домаћих и страних физичких и правних лица (члан 1. став 1. овог закона), је извршена својинска трансформација туженог. Под државним капиталом се подразумијева капитал у државној (не и у приватној) својини у предузећима (став 2. овог члана). Према члану 5. став 1. Закона о приватизацији, уплаћени приватни капитал заједно са припадајућим попустом, на основу ЗДК и ЗЛД приказан у почетном билансу стања, није предмет приватизације по овом закону.

Начин утврђивања вриједности приватног капитала по одредби члана 5. став 2. Закона о приватизацији, регулисан је посебним актом Владе Републике Српске. Ти акти су Уредба о утврђивању методологије за израду почетног биланса стања у поступку приватизације државног капитала у предузећима (којом се уређује: редослед поступака, методе и књиговодствени ставови којима се постојећи биланс стања предузећа на дан 30.6.1998. године коригује и трансформише у почетни биланс стања, у складу са Законом о почетном билансу стања у поступку приватизације државног капитала у предузећима) и Уредба о утврђивању и кориговању структуре трајног капитала предузећа (којом се уређују поступци и методе које се примјењују приликом контроле исправности претходно извршене власничке трансформације у предузећу као и начин кориговања

биланса стања у случају да тако утврђени однос између државног и приватног капитала не одговара стању у пословним књигама), обје објављене у „Службеном гласнику Републике Српске“ број 28/98.

Према Уредби о утврђивању и кориговању структуре трајног капитала предузећа, предузеће припрема и за контролу обезбјеђује податке потребне за утврђивање структуре трајног капитала прописане у члану 18. Уредбе, међу којим и финансијско – рачуноводствену документацију о стањима и промјенама у стању и структури појединих позиција трајног капитала и податке о извршеном упису интерних дионица. По извршеној контроли, овлаштено лице сачињава записник и доставља по један примјерак предузећу и Дирекцији за приватизацију која, у року од 15 дана доноси рјешење о резултату претходно извршене власничке трансформације (члан 22. Уредбе). Ово рјешење Дирекција доставља предузећу и оно има карактер трајног књиговодственог документа који се обавезно укључује у корективне ставке приликом израде почетног биланса стања (члан 23. Уредбе). Ако се више од $\frac{1}{4}$ дионичара у предузећу не слаже са налазом контроле, у њихово име предузеће има право да поднесе приговор Дирекцији за приватизацију у року од 8 дана (члан 29. Уредбе), која поступа по одредбама Закона о општем управном поступку и против чијег рјешења се може покренути управни спор.

У конкретном случају, рјешењем Дирекције за приватизацију број: 01-СП-282-2/99 од 01.09.2000. године (које је донесено у поступку контроле извршене власничке трансформације код туженог) утврђено је да је код туженог са стањем на дан 31.12.1996. године структура капитала износила: друштвени 40,23%, дионички 39,60% и улог инокосног оснивача 20,17%. То рјешење се обавезно укључује у корективне ставке приликом израде почетног биланса стања. Према почетном билансу стања на дан 30.06.1998. године државни капитал износи 5.232.387,00 КМ, дионичарски капитал износи 5.257.910,00 КМ, док су трајни улози у износу од 2.678.082,00 КМ.

Према утврђењу нижестепених судова на то рјешење није улаган приговор, нити су у наводима тужбе тужитељи, који су као дионичари били легитимисани да путем предузећа или појединачно улажу приговор, то тврдили. Осим тога, утврђено је да тужитељи нису улагали приговор ни на обавјештење о броју акција, која су свим акционарима појединачно достављена од стране Дирекције за приватизацију.

Како се захтјев тужитеља у овој парници темељи на другачијем односу државног и приватног капитала (јер су поменуте интерне дионице у поступку приватизације туженог према одредбама Закона о приватизацији ушле у приватни капитал, а након тога „преведене“ у облик акцијског капитала), с обзиром да би се омјер државног и дионичког капитала измијенио када би се тужитељима признао већи број акција у односу на признатих 3242 акције за првотужитељицу и 3026 акција за друготужитеља, произлази да се из предњих разлога захтјев тужитеља показује неоснованим. Наиме, како тужитељи у управном поступку и управном спору нису спорили наведено рјешење Дирекције за приватизацију, то супротно ревизионим наводима исти не могу остваривати права из дионичарског капитала који као такав није утврђен у поступку приватизације у складу са поменутом Уредбом. Произлази да је правилан закључак другостепеног суда да коначност и правоснажност рјешења Дирекције за приватизацију државног капитала, којим је утврђена структура државног и дионичког капитала веже суд у парничном поступку, чак и у случају да поменути рјешењем није тачно утврђена структура укупног капитала туженог.

Према томе, нижестепеним пресудама је правилно одбијен захтјев тужитеља за утврђење да им припада 5537 односно 5237 акција туженог. Слиједом тога, правилно је одбијен и захтјев за исплату новчаног износа, као и из разлога што приватно власништво материјализовано кроз дионице у акције, као хартије од вриједности које су регистроване у Централном регистру за хартије од вриједности, власнику даје право да истима располаже преко овлаштених преставника на тржишту хартија од вриједности, док му не припада право на исплату вриједности дионица односно акција.

Из датих разлога не могу се прихватити ревизиони наводи да је погрешан закључак нижестепених судова да тужитељи нису доказали да им припада већи број акција у односу на број који им је признат у поступку приватизације туженог. Другачију одлуку у предметној парници, сагласно датим разлозима, не може исходити налаз вјештака финансијске струке Здравка Радошевића, на који се тужитељи позивају у ревизији, при чему се да примјетити да је у том налазу, на тражење тужитеља, вјештак утврђивао садашњу вриједност уплаћене купопродајне цијене за интерне дионице (чији поврат се ни не тражи), те изгубљену добит за коју није јасно како је настала нити из чега се састоји.

Из изложеног, изјављену ревизију је ваљало одбити, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13, даље: ЗПП).

Захтјев туженог за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 877,50 КМ, је одбијен, јер се не ради о нужном трошку у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић